ROLUL OFIȚERULUI DE URMĂRIRE PENALĂ LA CERCETAREA CRIMINALISTICĂ A INFRACȚIUNILOR

THE ROLE OF CRIMINAL PROSECUTION OFFICER IN FORENSIC EXAMINATION OF CRIMES

Mihail GHEORGHIȚĂ, dr. hab., prof.univ.,
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: In criminal proceedings forensic examination of illicit actions is always a succession of getting and verifying the data, factual elements of a specific case, initiated according to the provisions of Criminal Procedure Code (CPC).

Criminal prosecution and forensic examination of crime, according to art.1 of CPC RM, begin once the competent authority is notified or learns about the crime that has been or is about to be committed, its purpose being the following: protect individual, society and state from crime, as well as protect individual and society from the illegal acts of decision-makers in their activity related to investigation of alleged or committed crime, so that any person who committed a crime is punished according to his or her guilt and no innocent individual is not subject to criminal punishment and sentenced.

Cuvinte-cheie*: infracțiune, proces penal, urmărire penală, ofițer de urmărire penală, cercetare criminalistică, cunoștințe, aptitudini, dexterități.*

Cercetarea criminalistică, după cum se știe, este un proces destul de complicat care are ca scop restabilirea evenimentului infracţional produs în trecut, după probele descoperite de către ofiţerul de urmărire penală sau procuror în prezent. Cel mai important element, determinant, al structurii organizatorice și psihologice a activităţii ofiţerului de urmărire penală constă în acumularea şi studierea celor mai diverse elemente de fapt, circumstanțe, date în baza cărora el va restabili complet evenimentul produs în trecut, corelaţiile diferitelor persoane implicate în evenimentul respectiv, precum şi personalitatea subiectului care a săvârşit infracţiunea [1, p.55]. Anume în cadrul cercetării criminalistice și urmăririi penale treptat se formează caracteristica criminalistică a evenimentului infracţional produs. Aceasta este produsul ofițerului de urmărire penală în cazul concret și are destinația (locul, timpul, obiectul infracțiunii, mijloacele și metodele utilizate de infractor/infractori, motivele și cauzele faptei, persoanele implicate în infracțiune etc. [2, p.732].

Începând procesul de adunare a datelor, ofiţerul de urmărire penală nu cunoaște cu exactitate din timp la care rezultat final vor conduce aceste informaţii şi, firește, nu are imaginea deplină a caracteristicii criminalistice a evenimentului infracţional. Această particularitate a activităţii de cunoaştere generează anumi-

te dificultăţi la adunarea, selectarea şi evaluarea informaţiei obţinute, de aceea apare necesitatea de a elabora şi a verifica o mare diversitate de versiuni vizând natura sau valoarea anumitor fapte, circumstanţe şi relaţiile dintre ele.

În activitatea ofiţerului de urmărire penală au o importanţă esenţială cunoştinţele şi experienţa în domeniul criminalisticii, care îl ajută să caute, să aleagă şi să înţeleagă mai bine informaţia de care are nevoie sau pe care deja a obţinut-o. Cunoştinţele şi experienţa profesională mai sunt şi o condiţie a activizării imaginaţiei care îl va ajuta să restabilească evenimentul infracţiunii în formă de caracteristică criminalistică a acestuia.

Activitatea de cunoaştere, desfăşurată de către ofiţerul de urmărire penală, constă în realizarea unor operaţii mai simple sau mai complicate de gândire, în elaborarea strategiei de soluţionare a problemelor, în abordarea creatoare a situaţiilor care cer o atare activitate de cunoaştere. Sarcinile mai simple sunt realizate conform unui algoritm, prin respectarea unor reguli cunoscute de cercetare. De exemplu, depistarea şi ridicarea probelor materiale şi confirmarea lor procedurală este un exemplu de sarcină algoritmică simplă. Iar îndeplinirea sarcinilor mai complicate presupune căutare euristică creatoare a soluţiei în diverse situaţii problematice, inclusiv și de conflict [3, p.203].

Efectuând cercetarea cauzei concrete ofiţerul de urmărire penală trebuie să se străduie într-un anumit mod să sistematizeze propria activitate, să o aducă după conţinut şi formă la nivelul cerinţelor procesuale şi tactice, atribuindu-i o nuanţă raţională şi direcţie metodică. În acest scop el utilizează cunoştinţele teoretice acumulate şi propria experienţă profesională de cercetare a anumitor categorii sau grupuri de infracţiuni, iar în unele situații se poate folosi și de experiența colegilor.

Cunoaşterea evenimentului produs în trecut se întemeiază întotdeauna pe datele din prezent. În legătură cu aceasta apare necesitatea utilizării unor modele criminalistice (teoretico-aplicative) a faptelor infracţionale din trecut. Aplicarea lor include şi o activitate metodică, orientată spre verificarea şi evaluarea faptelor infracţionale.

Este știut că, la începutul urmăririi penale procesul de cunoaştere se caracterizează printr-o lipsă de succesiune logică a acumulării de informaţii. Pentru că descoperirea informaţiilor, datelor la această etapă, nu depinde întotdeauna de voinţa persoanei care efectuează cercetarea şi nu poate fi reglementată pe deplin de către aceasta. Volumul informaţiei, viteza şi momentul depistării ei depind în mare măsură de împrejurările în care se desfăşoară procesul de cunoaştere și forțele implicate în cercetarea cauzei.

Infracţiunea ca obiect al cercetărilor este un fenomen complex şi multiaspectual şi de aceea chiar și un martor ocular sau victima infracțiunii nu este conştient de toate elementele lui: 1) acţiunile pregătitoare ale infractorilor; 1) înţelegerea

dintre participanţi; 3) aspectul subiectiv; 4) legătura cauzală dintre acţiune şi rezultat; 5) cauzele şi condiţiile care au favorizat săvârşirea infracţiunii etc. Totalitatea acestor elemente se stabileşte (se demonstrează) prin mijlocirea altor fapte [4, p.46]. Cercetarea infracţiunii în tot ansamblul ei, nu este o activitate cognitivă teoretică, ci mai curând practică, strict reglementată de procedura penală. Legea nu numai că reglementează anumite acţiuni procesuale, dar şi stabileşte un anume mod al întregii cercetări. Ea reglementează relaţiile ofiţerului de urmărire penală cu participanţii la procesul penal, cu cetăţenii, cu persoanele oficiale, cu instituţiile şi organizaţiile statale şi nestatale, prevede succesiunea diferitelor acţiuni, ordinea îndeplinirii unor sarcini intermediare de cercetare, conferă un caracter obligatoriu unui complex de acţiuni care trebuie efectuate la o etapă sau alta a investigațiilor și limitează activitatea de cercetare într-un anumit cadru temporal. Aceasta îi conferă muncii ofiţerului de urmărire penală un caracter normativ, bine determinat, ceea ce nu este specific altor profesiuni.

Activitatea ofiţerului de urmărire penală se mai distinge printr-o multitudine de sarcini importante, a căror îndeplinire corectă cere anumite aptitudini, dexterităţi şi cunoştinţe. De exemplu, ofițerului de urmărire penală nu-i sunt de prisos anumite cunoştinţe din domeniile pedagogiei, psihologiei, eticii, esteticii, medicinii, merceologiei, contabilităţii, transportului etc. Pentru a aplica cunoştinţele respective în situaţii complicate de cercetare, este necesar ca ele să fie sistematizate. Iar pentru a utiliza eficient legităţile psihologice care se manifestă în anumite acţiuni procesuale, ofiţerul de urmărire penală mai trebuie să aibă şi cunoştinţe psihologice de analiză și diagnosticare, precum şi de influenţă asupra personalităţii în scopuri educative, dar mai ales pentru a primi informaţia veridică şi deplină pe cauza cercetată [5, p.331].

În activitatea de urmărire penală este necesar a depăşi rezistenţa opusă de către persoanele care nu sunt interesate în desfăşurarea eficientă a cercetărilor (bănuitul, învinuitul, chiar și unii martori sau victime). Probabil, nu există un alt gen de activitate umană împotriva căreia s-ar opune atâta rezistenţă de către anumite persoane sau grupuri de persoane. De aceea trebuie să se ţină cont că rezistenţa (uneori char organizată), opusă ofiţerului de urmărire penală de către persoanele bănuite, învinuite, complicii acestora sau alte persoane, poate crea dificultăţi serioase [1, p.82].

Cel mai interesat în aceasta este însuşi infractorul care, de regulă, opune ofiţerului de urmărire penală, în modul cel mai activ, eforturi de contracarare a cercetărilor, încercând un arsenal nelimitat din cele mai sofisticate tertipuri, cum ar fi viclenia, şantajul, minciuna, înşelăciunea, clevetirea, falsificarea, mituirea etc. Ultimul însă este obligat să acţioneze numai în limitele legii şi ale moralităţii.

Ofiţerul de urmărire penală este în drept doar să facă uz de procedee tactice, inclusiv psihologice, care pot fi specificate după scopul aplicării lor, real sau

fictiv (de exemplu, crearea unor surprize tactice, fără deconspirarea scopului real al acţiunii sale; crearea unor situaţii care să-l facă pe bănuit să creadă că complicele său este descoperit; crearea unor contexte care să-l facă pe bănuit să creadă că acţiunile lui au fost "raţionale" etc.). Însă aplicarea eficientă a procedeelor psihologice nu trebuie supraestimată, pentru că acestea nu-l vor scuti pe ofiţerul de urmărire penală de obligaţia de a verifica riguros toate depoziţiile bănuitului, învinuitului de a lua toate măsurile pentru constatarea adevărului şi de a-şi coordona toate acţiunile sale cu normele de drept şi cu cele etice [6, p.26-28].

Inechitatea dintre situaţia ofiţerului de urmărire penală şi cea a persoanelor interesate în blocarea cercetării cauzei concrete mai este determinată de faptul că persoanele respective ştiu care împrejurări trebuie ascunse, în timp ce ofiţerul de urmărire penală la începutul cercetării are doar o imagine cu totul incompletă despre ceea ce, unde anume și ce ar trebui să constate în legătură cu cazul respectiv. Persoana care efectuează cercetările, mergând pe urmele infractorului, va fi întotdeauna „la coada evenimentelor". Iar infractorul are priorităţi sub aspectul timpului şi al iniţiativei, constrângându-l uneori pe ofiţerul de urmărire penală să acţioneze în situaţii extrem de dificile şi chiar stresante.

Toate acestea, luate împreună, conferă urmăririi penale un caracter de luptă invizibilă, care deseori ia forme destul de acute. Necesitatea de a depăşi situaţiile periculoase şi de a înlătura piedicile puse în mod deliberat în calea ofiţerului de urmărire penală, îi provoacă acestuia diverse reacţii emoţionale, cerându-i eforturi permanente de voinţă, cunoștințe şi activitate intelectuală activă.

După cum demonstrează practica, una din sarcinile cercetării criminalistice constă în evaluarea permanentă a situaţiei create, clarificarea realităţii cercetării, planificării şi realizarea ceea ce se poate face, reieşind din analiza ei sistematică. Ofiţerul de urmărire penală trebuie să ia în calcul contraacţiunile persoanelor care au ca scop opunerea de rezistenţă cercetărilor obiective. Planificându-şi o direcţie de lucru, el trebuie să aibă convingerea certă că strategia comportamentului și activității sale în situaţia concretă este cea mai potrivită, dar mai trebuie să-şi consolideze această alegere şi s-o întemeieze prin acumularea de fapte.

Trebuie remarcat faptul că cercetării infracţiunii îi este specifică nu numai lupta tactică cu infractorul, alte persoane cointeresate. Pentru un adevărat ofiţer de urmărire penală este specifică, chiar într-o măsură mai mare, influenţa psihologică asupra persoanei infractorului, victimei sau martorului, pentru a-i schimba starea şi chiar orientarea acesteia în vederea descoperirii infracţiunii concrete şi prevenirii infracţionalităţii.

În literatura de specialitate se discută despre permisibilitatea procedeului psihologic de influenţă asupra persoanei cercetate, al cărui rol poate fi jucat de un obiect, un om, un fapt, un fenomen, un mesaj etc. Esenţa procedeului dat constă în faptul că persoanei concrete, indirect i se prezintă posibilitatea, în condiţii care

exclud orice afirmaţii false, un fapt care este un potenţial excitant psihologic. Pentru o persoană nevinovată acest fapt nu are nici o importanţă, însă pentru una vinovată el se asociază cu infracţiunea comisă şi de aceea generează o reacţie psihică corespunzătoare [7, p.56].

Dat fiind faptul că ofiţerul de urmărire penală nu deţine aproape niciodată toată informaţia la începutul cercetărilor, el este nevoit să ia decizii în condiţii care se caracterizează printr-un grad mai mic sau mai mare de incertitudine. Deseori acesta activează în condiţii de criză acută de informaţii probante. De aici apare şi intensitatea emoţională a muncii sale, precum şi necesitatea metodelor euristice pentru elaborarea versiunilor respective, luarea deciziilor şi necesitatea de a folosi o asemenea capacitate creatoare cum ar fi intuiţia.

Cunoştinţele ofiţerului de urmărire penală (profesionale, psihologice, pedagogice etc.) în procesul cercetării trebuie nu numai să genereze şi să orienteze propriile sale acţiuni, dar şi să armonizeze permanent cu activitatea intelectuală a tuturor participanţilor la proces şi a persoanelor implicate în el. Acesta este obligat să gândească nu numai pentru sine, dar şi pentru alţii, să înţeleagă evoluţia proceselor psihice, să prognozeze deciziile şi faptele participanţilor la proces, se le orienteze şi, în funcţie de toate acestea, să-şi corecteze propriul comportament. În această interacţiune se intersectează reprezentanţii diferitelor interese, care nici pe departe nu întotdeauna corespund, iar uneori chiar sunt opuse: ofiţerul de urmărire penală şi persoana bănuită, învinuită, persoana care interoghează şi persoana interogată etc. Tocmai incongruenţa, caracterul contradictoriu şi confruntarea intereselor umane în procesul cercetărilor condiţionează necesitatea unei anumite tactici de urmărire penală care, sub aspect psihologic, constituie o luptă a psihologiilor: intelectul, voinţa, caracterul, principiile morale ale ofiţerului de urmărire penală şi cele ale participanţilor la proces.

În procesul activităţii sale, ofiţerul de urmărire penală are ocazii să obţină informaţii de la persoane de diferite profesii, care deseori utilizează termeni şi formule de caracterizare specifică a proceselor, stărilor, proprietăţilor, care pot fi cunoscuţi numai dacă sunt cunoscute specialităţile respective. De aceea este necesar a se controla corectitudinea perceperii unor noţiuni, termeni prin clarificarea esenţei acestora sau înlocuind formulele verbale prin modele grafice care dezvăluie noţiunea respectivă. Numai procedând într-un asemenea fel, ofiţerul de urmărire penală nu va comite erori în modul său de a înţelege lucrurile şi în consolidarea faptelor şi a mesajelor. Particularităţile activităţii cognitive a ofiţerului de urmărire penală îi formează acestuia un mod specific de a gândi şi proceda profesional.

În activitatea ofiţerului de urmărire penală mai are o importanţă deosebită obţinerea de informaţii în procesul comunicării. Însă în procesul cercetării cauzelor penale, de obicei, comunicarea este specifică, pentru că ea are un caracter

reflexiv, iar uneori chiar conflictual. În procesul acestei comunicări, deseori, are lor un schimb intens de informaţii care este stimul şi totodată rod al cugetării.

Pentru a nu comite erori în procesul de analiză logică a informaţiilor adunate, ofiţerul de urmărire penală trebuie să cunoască şi să respecte cu stricteţe legile logicii şi formele gândirii, să abordeze în mod dialectic faptele cunoscute în relaţiile lor de cauzalitate şi de altă natură, să verifice permanent dacă are probe suficiente pentru o anumită decizie, concluzie etc.

Procesul de cercetare a unui caz penal poate fi înţeles şi ca o serie de decizii şi acţiuni procesuale şi tactice pe care trebuie să le efectueze ofiţerul de urmărire penală. Aspectele psihologice ale situaţiei concrete de urmărire penală constituie doar un caz particular al psihologiei subiectului în general. Situaţia de urmărire penală prezintă starea de fapt constituită la un anumit timp dintr-un sistem informaţional dinamic ale cărui elemente sunt semnele esenţiale şi proprietăţile împrejurărilor care au importanţă pentru cazul examinat, relaţiile stabilite între ele, precum şi între participanţii la proces, rezultatele reale sau cele posibile [8, p.259].

Activitatea de urmărire penală cuprinde nu numai obţinerea informaţiei, dar şi evaluarea acesteia sub toate aspectele, inclusiv sub cele logice, precum şi acţiunile volitive din faza finală a procesului. Tocmai de aceea modelul situaţiei de urmărire penală este nu numai o concluzie logică trasă dintr-o serie de realii şi probabilităţi, dar şi un fel de decizie informaţională privitor la cele întâmplate, cele ce se întâmplă în cazul cercetat sau ce ar putea să se întâmple [9, p.141]. Succesul soluționării unei situații de urmărire penală este determinat în mare măsură de cunoștințele și experiența profesională, precum și de cunoștințele din alte domenii, pe care le posedă ofițerul de urmărire penală.

Pentru ofiţerul de urmărire penală este complicată din punct de vedere psihologic situaţia în care pe un rol sunt concentrate mai multe cazuri penale, fiecare din ele necesitând de urgenţă anumite decizii sau acţiuni procesuale, tactice, organizatorice etc. Cea mai complicată poate fi situaţia în care expiră sau sunt depăşite termenele de urmărire penală, stabilite de procuror, conform art.259, al.2 CPP sau de arestare preventivă a învinuitului, inculpatului, stabilit de judecătorul de instrucție sau instanța de judecată. Soluţionarea normală a unor atare situaţii poate fi asigurată de către ofițerul de urmărire penală printr-un complex de calităţi şi deprinderi, prin organizarea corectă a muncii, prin perseverenţă şi talentul de a organiza propria activitate și a-i organiza, mobiliza pe alți participanți la proces. O importanţă indubitabilă în acest sens o are aptitudinea ofiţerului de urmărire penală de a fi lider, de a conduce un grup de specialişti care lucrează la descoperirea infracţiunilor pentru a depista persoanele vinovate într-un termen stabilit, rezonabil.

Experienţa judiciară demonstrează faptul că această împrejurare deseori îl presează pe ofiţerul de urmărire penală anume în cazurile în care este vorba de

cercetarea cazurilor penale grave (omor, tâlhărie, viol, banditism etc.), când infracţiunea nu poate fi descoperită și cercetată mai mult timp. În aceste cazuri pot apărea o serie de pericole care trebuie luate în calcul. Unul din ele este ritmul exagerat de grăbit al procesului de cercetare, fapt care nu trebuie admis. Pentru a soluţiona efectiv problemele apărute, a descoperi infracţiunea şi pe autorii ei, este necesar ca ofiţerul de urmărire penală mai întâi să-şi definească raţional şi creator orientarea cercetărilor, căile şi mijloacele de îndeplinire a sarcinilor care stau în faţa sa. Totodată el trebuie să organizeze și realizeze interacțiunea cu organele speciale de investigații, întru obținerea de informații ce pot deveni probe în cauza cercetată, dacă acestea au fost întocmite în corespundere cu prevederile art. 93, al.2, pct.”8” CPP al RM.

Tinzând spre maxima operativitate a acțiunilor proiectate, ofițerul de urmărire penală nu poate admite în acelaşi timp încălcarea principiilor legalităţii, obiectivităţii, plenitudinii cercetării, prezumţiei nevinovăţiei etc. Nu trebuie de uitat nici pentru un moment că lacunele admise la prima etapă ale cercetărilor sunt greu de eliminat pe parcurs.

Un alt pericol poate fi tendinţa unor ofiţeri de urmărire penală de a-şi îndeplini sarcinile după principiul *scopul scuză mijloacele*. În toate cazurile trebuie de ţinut cont că sarcinile care stau în faţa ofiţerului de urmărire penală pe parcursul cercetărilor pot fi îndeplinite numai prin mijloacele legale, prevăzute de legea de procedură penală.

Se ştie, că un ofiţer de urmărire penală bun şi avizat se caracterizează prin obiectivitatea manifestată la evaluarea şi analiza materialelor culese de el sau obţinute din diverse surse. Cei cu experienţă profesională bogată demonstrează că renunţarea la momentul potrivit la versiunea aparent tentantă, dar care se află în contradicţie cu alte materiale obiective ale cauzei, deseori poate fi condiţia succesului în direcţia descoperirii faptei. Aceste situaţii au o importanţă deosebită mai ales la cercetarea cazurilor în care: are loc o autocalomnie din partea bănuitului, învinuitului; în infracțiunea cercetată sunt implicaţi minori; au fost săvârşite omoruri, dar probele adunate sunt insuficiente pentru a putea lua o decizie fără echivoc etc.

Faptul că ofiţerul de urmărire penală dispune de atribuţii şi împuterniciri de stat îi dă un statut deosebit faţă de reprezentanţii altor profesiuni. De aceea hotărârile şi dispoziţiile ofiţerului de urmărire penală, întemeiate pe lege şi probe, sunt obligatorii pentru toţi cetăţenii, pentru persoanele oficiale, pentru organele publice şi cele neguvernamentale, precum şi pentru agenţii economici. El acţionează în numele statului, este susţinut de autoritatea statului şi de forţa puterii, dispune de posibilitatea de a aplica diverse măsuri preventive și de constrângere, prevăzute de Codul de procedură penală. Una din cele mai importante condiţii ale ofiţerului de urmărire penală constă în utilizarea raţională şi legală a acestei puteri.

Ofiţerul de urmărire penală trebuie să evite implicarea sa în viaţa intimă sau în activitatea de serviciu a cetăţenilor, abaterea lor de la activităţile curente şi aplicarea forţei, dacă asemenea implicare nu este cerută de situaţie. Cu toate acestea, în pofida pericolului contraacţiunii exercitate de persoanele interesate şi altor dificultăţi specifice activităţii de cercetare, ofiţerul de urmărire penală trebuie să-şi onoreze obligaţiile în permanenţă, realizându-şi cu perseverenţă proiectele de cercetare a cazurilor penale.

Deşi confruntat zilnic cu diverse fenomene, tragedii, el trebuie să dea dovadă de fermitate şi de tărie de caracter, încât suferinţele omeneşti, deşi inevitabile, să nu-i afecteze personalitatea. Numai conştiinţa justeţei acţiunilor sale este capabilă să-i dea forţe pentru o asemenea activitate.

O trăsătură specifică a cercetării cazurilor penale este necesitatea nedevulgării datelor urmăririi penale. Tinzând să se eschiveze de la răspundere şi să împiedice cercetările, persoana care a săvârşit infracţiunea şi susţinătorii ei, de obicei, sunt interesaţi să obţină maximum de informaţii despre starea de lucruri, despre orientarea cercetărilor, despre planurile ofiţerului de urmărire penală etc. Divulgarea anticipată a materialului probatoriu şi a planurilor ofiţerului de urmărire penală pe cauza concretă poate împiedica cercetările, aduce la eşuarea unor acţiuni procesuale şi pune sub lovitură persoanele care au contribuit la descoperirea infracţiunii.

Divulgarea informaţiilor obţinute la urmărirea penală este periculoasă şi sub alte aspecte. Deciziile şi concluziile care au un caracter preliminar şi veridicitatea cărora mai trebuie verificată pe parcursul procesului penal pot fi percepute ca fapte stabilite definitiv. De aceea apare un anumit risc că ele vor influenţa declaraţiile martorilor şi opinia publică şi astfel va fi compromisă, pe nedrept, reputaţia unor persoane.

Cercetarea cazurilor penale poate fi legată în mod inevitabil cu pătrunderea în viaţa intimă a unor persoane prin faptul că este studiat trecutul acestora, a condiţiilor şi a modului de viaţă, a relaţiilor familiale şi a circumstanţelor strict intime. Divulgarea acestor date poate cauza prejudicii deosebit de mari, poate compromite anumite persoane şi chiar conduce la tragedii personale. De aceea nu întâmplător legea îl obligă pe ofiţerul de urmărire penală să evite divulgarea împrejurărilor care vizează viaţa intimă a cetăţenilor, dacă această divulgare nu este impusă de situaţie.

În afară de cele menţionate, el, în virtutea statutului său, are acces la diverse informaţii legate de evenimentul cercetat. Unele din ele pot fi secrete de stat sau pot avea un anumit grad de confidenţialitate. De aceea ofiţerul de urmărire penală este obligat să păstreze nu numai confidenţialitatea unor informaţii concrete, care ţin de evenimentul cercetat, dar şi a unor date mai generale, specifice luptei împotriva infracţionalităţii.

Există o serie de date care în nici un fel nu pot fi divulgate, ceea ce uneori generează probleme aparte în activitatea ofiţerului de urmărire penală. Voinţa de a nu divulga nu este un dar al naturii, dar un produs al educaţiei şi autoeducaţiei, care mai depinde de fermitatea şi de disciplina ofiţerului de urmărire penală. Este ştiut că omul care a auzit o noutate, care a primit anumite mesaje interesante, care trăieşte un succes sau un eşec ori alte emoţii puternice, întotdeauna simte necesitatea de a-şi împărtăşi gândurile cu alte persoane. Nu este uşor să opui rezistenţă ispitei de a povesti o istorioară captivantă, de a arăta importanţa activităţii tale, de a te lăuda că eşti informat, de a-ţi etala succesele, mai ales dacă eşti un bărbat tânăr.

Însă problema nu constă numai în a păstra secretele de serviciu. Este necesar a respecta anumite cerinţe ale conspiraţiei pentru a nu divulga secretele de serviciu şi a preveni strecurarea lor în afara cercului de persoane implicate în activitatea de cercetare a cazului concret sau a activităţii în anumite direcţii a organului respectiv. Anume de aceea printre ofiţerii de urmărire penală se consideră că excesul de curiozitate, manifestat în legătură cu cercetările efectuate de un coleg de serviciu, dacă acesta nu ţi-a cerut un sfat, este o încălcare a normelor de etică. Respectarea acestor cerinţe trebuie să devină o obişnuinţă profesională a tuturor ofiţerilor de urmărire penală.

Prezenţa permanentă a ofiţerului de urmărire penală în centrul diferitelor interese publice şi acţiunea acestor interese asupra lui îi adaugă acestuia încă o serie de responsabilităţi. Pentru că fiecare caz penal de rezonanță publică cunoscut în societate creează în jurul său o situaţie social-politică complexă, deaceea trebuie de avut în vedere că anumite circumstanțe, persoane sau instituții pot exercită o influenţă notabilă asupra cercetărilor. Uneori opinia publică despre o persoană sau alta poate influenţa chiar şi asupra specialistului, expertului care efectuează cercetările, expertizele respective în cauză, consolidând astfel convingerea comună că învinuirile aduse persoanei concrete nu sunt întemeiate sau vice versa. De aici, toate afirmaţiile şi comportamentul ofiţerului de urmărire penală trebuie interpretate în lumina acestor influenţe.

Ofiţerul de urmărire penală totdeauna trebuie să manifeste prudenţă în cazul unor interviuri sau publicării în presă a unor materiale care vizează un dosar sau altul. Pentru că în cazurile în care cercetările nu sunt terminate, datele preliminare publicate pot fi percepute ca fapte sigure, iar „operativitatea” şi graba presei sunt foarte periculoase pentru stabilirea adevărului. În aceste cazuri mass-media parcă ar scoate sentinţa, formând o convingere prematură, poate şi eronată, a publicului. Ofiţerul de urmărire penală este obligat să opună rezistenţă acestei convingeri, pomenindu-se astfel într-o situaţie defel uşoară. Asupra sa vor plana neapărat opiniile deja expuse în presă şi atmosfera creată în jurul cazului cercetat.

Referințe bibliografice:

1. Gheorghiță M. Tratat de metodică criminalistică.-Chișinău, CEP USM, 2015
2. Gheorghiță M. Tratat de criminalistică.-Chișinău,2017
3. Чуфаровский Ю.В. Юридическая психология.- Москва:Право и Закон,1997
4. Ратинов А.Р. Судебная психология для следователей.- Москва, 1967
5. Васильев В.Л. Юридическая психология.- Москва, 1991
6. Селиванов Н.А. Критерии допустимости применения тактических приемов при расследовании. Законность.-Москва,1994,№3, с.23-28
7. Селиванов Н.А.Этико-тактичсекие вопросы расследования.Вопросы борьбы с преступностью.-Москва,1983, вып.38
8. Дулов А.В. Судебная психология.- Минск,1975
9. Волчецкая Т.С. Криминалистическая ситуалогия.-Москва, 1997